

441 / 22870

הירחון הישראלי לבולאות

סניט

Israeli
philatelic
monthly

קבולי

„הספנות העברית“

בדיקות מקצועית של בולים

אמתותם ואיכותם

הערכתה ויישום

ת.ד. 4307 תל-אביב

דר. י. גוטليب

אורן שליט
URI SHALIT

אלנבי 32 תל-אביב

בולי ישראל וחו"ל

יבוא ויצוא

שירות להספקת סדרות בולים חדשות

41TH AUCTION

SHORTLY

Catalogues free on request.

א. קארו - ש. פינקלמן
E. CARO-S. FINKELMAN

דוד קוראל
DAVID KORAL

תל-אביב, בן יהודה 22

קוניה
מכירה
החלפה
של

בולי ישראל ובולי חו"ל

מכירה פומבית

בקראוב

- EUROPE, CLASSICS
  - RARE FORERUNNERS
  - POSTAL HISTORY
  - ISRAEL RARITIES
  - K.K.L. LABELS, JUDAICA
  - PALESTINE MANDATE
- P.O.B. 4174, 76, ALLENBY ROAD,
TEL-AVIV, ISRAEL

STAMPS בולים

ISRAEL PHILATELIC MONTHLY *

הירחון הישראלי לבולאות

Responsible Editor: Dr. M. Harari

העורך האחראי : ד"ר מ. הררי

Philatelic Editor: S. Shalit

העורך הפלטלי : ש. שליט

Copy Editor: Z. Auerbach

עורך סגנון וצורה : ז. אורבך

Address: P.O.B. 2578, Tel-Aviv

כתובת המערכת : ת. ד. 2578, תל אביב

DECEMBER 1957

מספר 6 דצמבר 1957 מס.

קורא נכבד!

Dear Reader !

AFTER a short period of depression, the stamp market shows positive signs of recovering. Details of this latest developments in the stamp market can be found in our regular section "Market News".

ל לאחר תקופה-שפלה קצרה, חלה בזמן האחרון התעוררות-מה בבורסת הבולים. פרטים על ההתפתחויות האחרונות בבורסה תמצאו במדורנו הקבוע "מה חדש בבורסה".

YOU will, no doubt, be surprised to hear, that the designer of the Ghetto Lodz Stamps lives in our midst and there is no doubt that you will wish to hear from him of his experiences in the ghetto. You will find his interesting story, told at a special interview, in this edition.

ב וודאי תופתע לדעת, כי הצייר של בולי גיטו לודז' חי עמו בארץ, ואין ספק שהן תאכ לדעת את אשר הוא מספר על תקופה שבתו ועבדתו בגיטו. את סיפورو המענין יין תמצא בಗליון זה, בראין מיוחד עם הצייר.

AN interesting research on the development of Jewish shipping, starting from ancient days and up to the present, as reflected on Israel stamps, appears in an interesting article "Shipping Stamps" by Mr. S. Shalit.

ס קירה מעניינת על התפתחות הספנות העברית מיימי קדם ועד ימינו, כפי שהיא משתקפת בבולי ישראל, תמצוא במאמר מעניין על בולי הספנות מרפי עטו של מר ש. שליט.

ANOTHER interesting article deals with thematic collections and is written by Mr. G. Weisselberg.

מ אמר אחר שתמצאו בו עניין רב הוא מאמרו של מר ג. וויסלברג, הסוקר ומנתח את התימאנטקה ("גנושיות") בבולאות בעולם ובישראל.

THE fact that the lowest post office in the world is at Sodom will surely be no news to you, but there is no doubt that the history of this post office will be of interest. An interesting survey on this subject may be found in this edition.

ל א נהייה בבחינת "קלומבו" אם נגלה לך כי בית-ה דואר הנמוך ביותר בעולם נמצא בסדום, ואולם לבטח תמצא עניין בחוללות דואר סדום מיימי המנדאט הבריטי ועד לימי מדינת ישראל. רשימה מעניינת על נושא זה תמצא במדורנו "דואר דואר ודוורין".

Yours faithfully

Dr. M. HARARI

ברכה

דר. מ. הררי

הבולאות בישראל

תוכנית הופעת בולים חדשים לינואר 1958

הבולאים החדשניים את פעולתם

עם חלוף חודשי הקיץ מתחילה "עונה" בולאות חדשות. כידוע, נסقت הפעילות הבולאית ברוב חדשני הקיץ ועתה מתכנסים שוב הבולאים כדי לתכנן את פגישותיהם השבועיות שיתקימו שוב במושדוניהם.

בניגוד לבולאים היישרלמיים והחיפהיים, חסרים עדין הבולאים התלאביביים מושען הרואין לשמו. ברם, בהתאם להסכם הקיים בין "התאחדות הישראלית לית לבולאות" לבין הנהלת הדואר יופרשו אוחזים מן ההכנסות שהיו לדואר ממכירת מעפטות "תוביל" ובכספי זה מקומות לרוכש מועדון לכל בולאי תל-אביב.

בולי המכביה בסוף ינואר 1958

הופעתו של בול-המכביה נדחתה לסופ' ינואר 1958 (ולא לסוף דצמבר כפי שהוא לענין חילתה). מאחר חלפו ארבעה חודשים מאז קיום המכביה החמשית, יוקר דש הבול ל-25 שנים קיומ המכביה בישראל.

הبول צויר על-ידי מר א. גמז מאנגליה והודפס בשיטת דפוס-סקע בבית הדפוס הממשלתי שברקיה (תל-אביב).

בולי המכביה יודפסו בגלגולות בני 20 בול על נייר לא סימני מים, בצבעים זית ואדמדם (יין). הבולים נקבעו ב匿וקוב מסך 13 × 14.

הצייר מ. שמיר חוזר לישראל

הצייר מר מקסים שמיר מהסטודיו "האחים שמיר", הור לא מכבר מהו"ל, שם שהה לרגל עבודתו ולשם השתלמות באומנות הצייר והגרפיקה.

בימים הקרובים ישוב לישראל האח השני מר גבריאל שמיר.

הופיע אלבום בולים חדש

בחוצאת "בית החלוצות" שבנתניה הופיע לא מכבר אלבום בולים חדש, שנועד לכלול את כל בולי יש' ראל שהופיעו במשך עשר שנים קיומם. המדינתי.

האלבום הופיע בחוצאת מהדורות וכיתובים בעליים שימושו לבויה הצעאה היה א. בתה זה. גרציאני מ- חיפה.

* בסוף ינואר 1958 יופיע בול המכביה, או כפי שכונה מחדש "שנת המכביה בישראל". הבול שיודפס בערך נקוב 500 פר' (חץ ליירה), צויר על ידי מר א. גמו — הצייר היהודי המלונדרן.

* בעבר שבועיים (בערך בסוף ינואר או בראשית פברואר) תופיע סדרת בולי "הסנות העברית". הסדרה תכלול 4 בולים בערכים של 10, 20, 30 ו-1000 פר'. הבולים צוירו על ידי הגב' מ. קרולוי מchiafa.

* לכבוד חג העצמאות יופיע (כבכל יתרה) שנים עד כה בול-צרכון שצויר על-ידי מר אוטו וויליש מטל-אביב (הציג שדרה ארוכה של הבול על יעה צייר סמלי הקשור ב"שער המדינה").

* בשנת העשור תופיע גם סדרת בולי נוח חדשים (תשעה בולים?) שצוירה (כפי שהוא לענין מכבר) על-ידי הצייר הקריקטורייטי פרידל שטרן מטל-אביב. הסדרה תחליף, הנראתה, את סדרת בולי דואר-אוויה, השנייה, שמכירתה נפסקה זה לא כבר בכל תחתי הדואר בארץ.

* כן יופיע בשנה הבאה בול-צרכון לכבוד עולה המילון שיגיע לחופי המולדת ב"שנת העשור". זאת ועוד לנו מפי מר מ. כהן — מנהל השירות הבולאי.

* סדרת בולים נוספת שוכחה השנה במכרז ותופיע בשנת 1958. היא בת 4–3 בולים, שצוירו על ידי א. וויליש וייתכן שיופיעו כ"בולי מודדים לשמה תש"ט". תהיה זו הפעם הראשית בה מאו שלוש שנים. שבועי "מודדים לשמה" לא צויר על ידי הגב' מרום קרוולי.

* בחוגי הבולאים סבורים שבמסגרת "תערוכת העשור" תתקיימ תערוכות בולים ארכיט. אם אומנם תתקיימ תערוכת זאת, יכבדנה, ללא ספק, הדואר הישראלי בבול-צרכון (או בסדרת בולים), כפי שנחגג לגבי התערוכות הארץ-ישראלית "תבא", ו- "תביב" שנתקיימו בזמןן בתל-אביב, בחיפה ובירושלים.

זו היא תוכנית הדואר שלנו לשנת העשור (שנת 1958). יתכן שייתווסף בול (או סדרת בולים) לזכר מאורע בלתי צפוי מראש. ברם, אין להניח, שהולן שינויים יסודיים בתוכנית, כפי שיפורטה לעיל.

What's News

in Israel Philately

NEW STAMPS IN 1958 - PROGRAM OF ISSUE

• We have learned from reliable sources that the following new stamps will be issued during 1958.

• The Maccabi Stamp commemorating the 25th year of the Maccabi in Israel will appear at the end of January 1958. The stamp will be valued at 500 Pruta and designed by Mr. A. Games, a Jewish designer from London.

• About a week later a series "Jewish Shipping" consisting of our stamps will appear, valued at 10, 20, 30 and 1000 Pruta, designed by Mrs Karoly of Haifa.

• Naturally there will be a stamp in honour of Independence Day as in previous years, designed by Mr. O. Wallish, who designed most of Israel stamps. The denomination will probably be not more than 500 Pruta and the design will symbolize the Tenth Anniversary Year of the state.

• There will also be a new series of landscape stamps (consisting of 9?) designed by the caricaturist Friedel Stern of Tel-Aviv. This series will probably substitute the regular Airmail II series, the sale of which has been suspended some time ago.

• Furthermore there will be a commemorative stamp for the millionth new immigrant who is supposed to arrive in this country in the course of the Tenth Anniversary Year. (We learned this from Mr. M. Cohen the Manager of the Philatelic Services.)

• Another series of 3 - 4 stamps by Mr. Wallish, selected this year by tender, will most probably appear as Festival Stamp 1958. For the first time in three years the Festival Stamps will not be designed by Mrs. Mirjam Karoly.

• In philatelic circles it is believed that a national stamp exhibition will be held within the framework of the Tenth Anniversary Exhibition. In such a case, the Israel Post Office will no doubt honour the occasion by issuing a commemorative stamp (or series of stamps) as it had done at the other stamp exhibitions such as Tabil, Taba and Tabim, held at the time in Tel-Aviv, Haifa and Jerusalem.

• The above is the program of the Post Office for the Tenth Anniversary Year (1958) and there exists the possibility that another stamp (or series) may be added in order to commemorate an unforeseen event. However we do not expect any radical changes in the program as outlined above.

MACCABI STAMP AT THE END

OF JANUARY 1958

The issue of the Maccabi Stamp has been postponed to the end of January 1958 (instead of the end of December of this year as announced previously). As four months have already elapsed since the Fifth Maccabia this stamp will be dedicated to the 25th anniversary of the Maccabi in Israel.

The stamp has been designed by Mr. A. Games of England and printed by offset process by the Government Printer, Hakiria Tel-Aviv. The stamp will appear in sheets of 20 on paper without watermarks, in olive and red (wine) colours. Perforation 14 x 13.

Dr. M. OPHIR INSCRIBED IN THE GOLDEN BOOK OF K.K.L.

Dr. Moshe Ophir, President of the Federation of Israel Philatelic Societies and Israel delegate to F.I.P. has been inscribed in the Golden Book of the K.K.L. by the philatelists of Israel, in recognition of his work and Tabil's success.

Dr. M. Ophir served as chairman of the organizing committee for Tabil. This year he was appointed as member of the Executive Committee of F.I.P. (The International Philatelic Federation).

הסככות ההפולאיות

חותמות דואר חדשות

SPECIAL CANCELLATIONS AND NEW POSTMARKS

POST OPENINGS

נובמבר — 1957

קטלוג "קולר" לבולי ספורט

מר יהודה קולר איננו מהוות עוד "פנימ חדשות" בבולאות הישראלית. בולאים הכירו את הקטר לוגים שהזואו לאור על ידי וחוקשו לבולי ישראל, בולי בריטניה ובולי המנדט. אך אין הוא מסתפק בקטלוגים לבולי ארץ שנות, ועל כן החליט מר קולר לשרת גם את האספסדים התימאים (לפי נושאים); וכך מעنين לציין את בחירתו הנכונה: בולי ספורט מודויים כיום אחד הענפים הפופולריים ביותר באיסוף בולים לפני נושאים.

קטלוג החדש, שהופיע זה לא כבר בהזאת המחר בר מס' 5. קולר מגבעתיים, נושא את המספר 13 ומהוות המשך לקטלוגי ספורט הקדומים של המחבר, שנושא את המספרים 11 ו-12.

קטלוג החדש סוקר מר קולר את בולי הספורט שהופיעו בארצות השונות בשנים 1947-1950. הקטרelog הבא, שהיה הרבי עי והאחרון בסדרה זו, יסקור המחבר את בולי הספורט שהופיעו בשנים 1951-1957. צורת הקטלוג נאה, אם כי מצוים בו שגיאות תחביר מעותות. הקטלוג מכיל 32 עמודים שהודפסו בפורמת קטן — כתיר קטלוגי "קולר".
מחיר הקטלוג — 1 ל"י.

שין שני

*

בול שבטים 10 פר. על נייר ללא פימני-מים

12 בולי השבטים הור. פיעו בזומם כסדרה קבועה, השניה מבנין (אחרי בולי המטבחות).
בולי השבטים הור. סו בשעתם על נייר ה- גושא סימנדים, שאול בינתיהם מהחסני השער רות הברלא. בזומן הור. דענו שחדרא-הנדשים שני בולים מתוך הסדרה רה הניל על נייר ללא סימני מים, מבלי להודיע על כך לבולאים המעוניינים לדעת זאת.

עתה נודע לנו שהודפסו בולים נוספים. הפעם בערך נקוב 10 פר. (שבט ראובן). בפעם הקודמת הודפסו, כזכור, בולי שבטים בערכים 50 פר. ו-100 פר.

אין ספק, שעוד להחליף הסדרה כסדרה קבועה חדשה (השלישית מבנין) יודפסו בולי שבטים נוספים על נייר שונה — בהתאם למוצוי במחסני השירות הבולאי.

נסווה
לנקוון
ניר אובייב-יפן

תל-אביב-יפו — JAFFA
5.11.1957

OFAKIM אפקים — ZIKHRON YAAQOV זכרון יעקב — 4.11.1957

רחובות — REHOVOT
3.11.1957

ד"ר מ. אופיר נרש
בספר-זהוב של ק.ק.

ד"ר משה אופיר המכון כיושב-ראש התאחדות אגודות הבולאים בישראל וכנה ציגה של ישראל ב-9.9.59. נרשם על-ידי בולאי ישראל בספר-זהוב של קרן-קימת-ישראל, כהוקחה על פעולתו רבת התקיף והצלחה ב-תביבל.

כידוע, שימוש ד"ר מ. אופיר גם כיו"ר בוועדה שהוקמה לשם ארגון התערוכה הבינלאומית — "תביבל".

וכור, נבחר השנה ד"ר אופיר כחבר בוועדת-הפועל של 9.9.59. (הפרדציה הבינלאומית לבולאות).

הבלאות בעולם

פאר

לכבוד יום חובל
הופיע בארץ הסאו
בולי זיכרון הבול הזה עם
זה שחוcia הדואר ה-
גרמני.

פלורין

במלאות 40 שנה למכפלה האוקטוברית הקדיש
לא מכבר הדואר הפולני סדרה בת שני בולים,
שאחד מהם מתאר כידון ועליו דגל אודם, הקורע את
אויקי השבעות; ואילו הבול השני מתאר את האנדרטה
של לנין.

הבולות הונצלו הופיעו בערכיהם של 600 גראמי ו-2,50
ולוטי.

או"ם

הסדרה הראשונה מתחילה בול או"ם שיופיעו בשנת
הבא (שנת 1958), תוקדש לסוכנות האנרגיה האט-
מית הבינלאומית. הסדרה ستופיע ב-10 בולים
בכלול 2 בולים בערכיהם 3 סנט (ירוק) ו-8 סנט
(כחול).

הבולות, שצורו על ידי רוברט פרוט מצraft, מתח-
ארים את סמל האטום בתוך אלומת אוור. כן נראת
בכל סמל האו"ם המגולוה בספר בחמש השפות הרש-
ומות של או"ם: צופתית, אנגלית, רוסית, סינית
וסרברית.

קובה

הゾואר הקובני הקדיש ליום האו"ם סדרה בת
שלשה בולי זיכרון בערכיהם שוניים. הבולים מראים
את מפת קובה על רקע סמל האו"ם.

ברזיל

במלאת שנה להקמת כוח החירום של ארגון האומות
המאוחדות, הקדיש הדואר הברזילאי בולי זיכרון ליחי
dotmota המשתקף בבחורה. בובל נראת חייל ברזילאי חמוש על רקע מפת הא-
זורי, בו התנהלו הקרבות של מטבח קדאש (מבוץ
סיני). כן נראת בובל סמל האו"ם.

איטליה

במסגרת הוצאת בולים למען איחודו של אירופה
המערבית ("השוק האירופי") הוציא לא מכבר הדואר
האיטלקי סדרה בת שני בולים, בערכים 25 ו-60'
לירוטו איטליה.

הבול, שצורו זהב בשני הערכיהם, מתאר את האות
E (האות הראשתונה מהמליה Europa) המורכבת
מדגלי לאם של מדינות אירופה המערבית.

זכור הויצו לפניו שנה מדינות אירופה המערבית
בבול אחד שצורו זהב בכל מדינה. ברם, השנה
הוציאה כל מדינה בול נפרד שהוקדש לאותו הנושא.

פינלנד

עד ימי מספר יוּפִיעַ בפינלנד בולי זיכרון לשוח-
הנית הדרמטית הנודעת אידה אלברג, שנולדה בפינ-
לנד לפני מאה שנים.

הבול שמתאר את דיזינה של השחקנית, הופיע
בערך נקוב 30 מארק, והודפס בצעב אודם כהה,
פרט גמיש (המשמש כרקע לבול) שהוא בצעב סגנון
אפור.

כוגמה לבול שימש הפורטרט של אידה אלברג,
אשר צויר על ידי הצייר הפיני אלברט אלפלד.

אוסטרליה

בדומה לדואר ישראלי, החליט גם הדואר האוס-
טרלי להוציא סדרה בולים לקרה השנה החודש.
ಚירות זהה בערכיהם $\frac{1}{2}$ ו-4 ד'.
הבולות הדרפסו ביליגות בני 80 בול כ"א בית-
טרליה הממשלתי, בו מודפסים נירוחת ערך של אוס-
טרליה (בליבורן). הבולים מתארים ילדה בתפקיד
על רקע הכוכב מבית יוחנן. הצייר נלקח מתוך תמו-
נתו של הצייר הנודע יהושע ריינולדס (1723-1792).

בלגיה

במסגרת התערוכה בריסל 1958 (תערוכה כללית)
תיעור בלגיה גם תערוכת-בולים ביליגומיות בחסות
פ.ר.פ. בעוד שחתعروכה תתקיים רק בחודש אוגוסט (ואולי
ספטמבר) 1958, כבר הספיק הדואר הבלגי להקים
בולי זיכרון לתערוכה הנ"ל.

ביברסת הבולים

החדשונות שערכם נמוך מן הערך הנקוב, אך ההיצע שלהם קטן מן הביקוש. ודבר זה מפנה להם סיכויים טובים לעתיד.

— ★ —

גם ערכיה של צמדת "תוביל" ממשיך להיות יציב. הביקוש לבול זה גבוה וחולק, ולמרות מהדורתו הגדרו לה, אין עדין סימנים לירידה בהחריר, וזאת מודעת להתחנניות שמלגמים בבול זה גם אפסנויי מה"ל, הרואים בצדמת "תוביל" בול המסתמן מאורע ביגלאומי. אין איפוא חשש לירידה מיידית, אלא אם תקופה שוב עליה בלתי מוצדקת. ביןתיים נוע מחירה של צמדת "תוביל" בין 40 ל-50 אחוז מעל לערך הנקוב ויש בו איפוא ריווח ל"משקיעים". שהשקלעו בה את כסם פם למשך חודשים.

— ★ —

מחורי הבולים מן החזאות היינוגות יותר, יציבים אף הם, אך אחרי הירידה שהלה בחודשי הקיץ אין מציעים בולים אלה בכמותות רבות ומורגן מחסום בהם בס"שוק" המקום.

ג. גן.

מודעון "פאל" לבולאות (ביברסת הישראלית) קיים ב-5 לנובמבר אטיפה כללית של חברי המועדון, בה נבחר ועדי חדש לשנת 19"ג. הוועד החדש מונה תשעה חברים, והם: ה"ה ג. וויסלברג — יו"ר, משה אליהו — מזכיר, מנשה מרידון, דוד קורל, י. אבן-טוב, ר. קשת, ג. סליפי, מ. זולנה, י. שפיגלמן.

— ★ —

אשר למחרים, ראוי לציין טופקה הירידה וכיום מים שבוטים סיכויים טובים לציבורים ואולי אף לעליה. במילבד מעניין לציין את גילגולם מהחירו של הבול "עצמאות 9". כידוע, היה מהחירו משך הדשים מס' 30% (לערך) הנקוב, ולפתע הלכה עליה בגובה של 320 פר'. העליה החזיקה מעמד ימים ספורים בלבד. אך גם עתה מהחירו יציב ועלה על ערכו הנקוב ב-20 פר'. ברם, העליה במחרי בולו "עצמאות 9" לא השפיעה כלל על בולי "בצלאל", שהופיעו באותו היום בו הופיעו בולי ה-"עצמאות", אך מחירם עדיין נמוך מן הערך הנקוב לאחרונה גבר הביקוש דוקא לבולים מן החזאות

א.ב. מ.ב. מ.כ.פ.ה א.ק. ב.ק.

Under the magnifying glass

שנויות ושיבושים בבולי ישראל

להיכן נעלמו מטוסי ה"מייסטר"?

WHERE DID THE MISTERE PLANES DISAPPEAR ?

בשורת הבולים זו חסרה הדפסה בצבע שחור של ה"מייסטרים".

THE ADDITIONAL PRINT (IN BLACK) IS MISSING IN ABOVE STAMPS

SEDOM - The lowest situated post office in the world

Foreign Post Offices can compete with us in the beauty of their stamps, in the quality of print or in interesting themes, but Israel can boast of a postal curio which is nowhere to be found, namely : the Post Office at Sodom, which is located in the lowest part of the world — 392 m. under sea level.

Already under the Mandatory rule, there existed a post office branch in Kalia, north of the Dead Sea, which mainly served the Potash Company's employees. This office operated until the 24th of December 1947, when Arab raiders started their attack on the Israel Potash Co. After that, the northern workshops were aban-

סdom - מקום בו נמצא הדואר הנמוך ביותר בעולם

שירות דואר זרים יכולים, להתרהור בנו בימי שליהם, בהדפסתם הנאה או בונאייהם המעניינים : ברכ, ישנו בישראל "קורויז" פוטסטלי שמי דומה לו בעולם כולו, והוא : בית הדואר שבסדום, השוכן במקום הנמוך ביותר בעולם — 392 מטר מתחת לפני הים.

עד ימי המנדט היה קיים סניף דואר בקליה, שבאזור ים המלח, והוא היה משרת עיר את עובדי חברת האשלאג. סניף דואר זה הוסף לפועל עד 24 בדצמבר 1947, שכוניות ערביות תחילה תקפו את פעילות של חברת האשלאג הארץ-ישראלית.

4

3

2

1

doned, and the southern undertakings at Sodom were cut off during the entire period of the War of Liberation. A post office branch was opened at Sodom on the 14th February 1956. The cancellation mark which was in use until 30.10.57, appeared on the same day, bearing the inscription SEDOM — "392 m. under sea level", in Hebrew and English.

Sodom had been commemorated by a special cancellation mark three years earlier, namely on the 26th of March, 1953, in honour of the opening of the Beer-Sheva — Sodom highway.

The Postal authorities have now decided to put more emphasis on this important feature, and the old cancellation mark was substituted by new one (see picture No. 3), bearing the inscription "SEDOM — the lowest place on earth" (in Hebrew as well as in French), instead of the old inscription: "Sodom — 392 m. under sea level". The word Sodom appears also in Arabic letters.

לאחר מכן נעצרו המפעלים הצפוניים, והפעל הדוריומי בסdom היה מנתק משך כל ימי מלחמת-השחרור. הנמלת הדואר הישראליית פתחה סניף דואר בסdom ביום 14 בפברואר 1956, וביום זה הופיעה חותמת שהיתה בשימוש עד ל-30 באוקטובר 1957, ונסעה את הכחות בעברית ובאנגלית: "סdom — 392 מטר מתחת לפני הים".

עד כשלוש שנים קודם לכן הוכרה סdom בחותמת זכרון שהזאה ביום 26 למרץ 1953 (ראה צייר מס' 4) לרגל פתיחת;cabin החדש בארישבע-סdom.

עתה החליט דואר ישראל על הבלטת-יתר של הנכס שביבו, וחوتמת הדואר של סdom הוחלפה בחותמת חדשה (ראה צייר מס' 3). הנושאת את הכנות: "סdom — המקום הנמוך בעולם" (בעברית ובצראפתית), במקומות "סdom — 392 מ' מתחת לפני הים". המילה סdom מופיע בכל החותמות גם בשפה העברית.

סdom ויום-המלך

העיר סdom היא עיר היסטורית עתיקה. אחת חממש הערים (סdom, עמורה, צווער, אדמה וצבאים) המוזכרות בתורה, שמפארת רוע תושביה נחפכו ונעלו. סdom שוכנת לחופי ים המלח, שהוא הנמוך ביותר בעולם, ונמצא כ-395 מטר מתחת לפני הים התיכון. הגשם, ים-המלך" נזרן לו בגלל כטויות המלח הרבות הנמצאות במימייו — פִי שמונה מהכמות הנמצאת בימי התיכון. כן עשיר ים-המלך באשלג, מלחבים ומינרלים אחרים.

האיש שציר את בולי הגיטו

בית-חמשפט הפולני העביר את האופף הנורול ביותר של בولي גיטו לוודז' שהיה בידיו ביבוב, לידי אספן בולימ ידוע בשם ארצימוביין, מן בעלי ערך כספי רב, רכשו לעצם הצבאה האדומה בתוצואה מה-לייפן הגיע האופף לידי הרופטורה רומאן ויניארסקי, והוא אשר חציגו בתערוכת "תוביל".

מבולי הגיטו לבולי ישראל

על פנה שוחרץ עברו עוד שבעה חודשים גנויים. עם חיסול הגיטו העביר למחלטה-עבודת-רכפיה בקרבת ברלין, ושם שוחרר ע"י הרוֹטִים. אחרי המלחמה חזר לפולין, הביאה מחוליו ותלאותיו, ונסע ב-1949 לפריס כדי להשתלם בציור ולפתחו פרק חדש בחייו. בפריס נתקלה בכיר בעל שרונו וסגןונו מלרי. הוא חציג את תמנונתי כי הצלחה רבה במספר תערוכות.

בשבתו בצרפת, ציר בול מיותר (תו) שהזמין אצלו ע"י "הוועד היהודילאומי" להנצחת זכר קרבנותו הנאצית.

בשנת 1952 הגיע פנה שוחרץ לאושונה לבקרו קצר בישראל והציג כאן את תערוכת תמנונתי ב-מקרה סטודיו" בתל אביב. הוא הוקסם מיפוי הארץ, וחזר לצרפת בה咍טה נחשוה לעלות לישראל ולהשתקע בה. לפני מסטר חדשים קים שוחרץ את הבטהחו, חיסל את הסטודיו שלו בפריס והגיע ארץ-עם בוואו החליף את שמו לעברי, ובנה לו סטודיו יפה בשדרות קליל ליד ימה של תל אביב.

עתה מתכוון פנה שעור להגיש את העצחו לבובי דואריישראל. אם תזכנה הצוותי בתחרות, יהיה זה סמלי לגבי האיש אשר ציר את בולי הגיטו בשנות השואה האורזה בתולדות עטנו.

ニם החליט זקני יהודים, חיים ורמי קובסקי, להוציא בולידיואר לשירות פנים פימי של הגיטו. הגרמנים, מගרתת שהקללה את בולי הגיטו לוודז' — אחד הגיטאות הגדלים שבפולין, בו חיו, עבדו ונפטרו כרבע מיליון יהודים.

רבים מהמבקרים בתרומות "תוביל" נעזרו לשעה ארוכה לפני מגורת שהקללה את בולי הגיטו בחושים שbolelim אלה היו פעם שבפולין, בו חיו, עבדו ונפטרו כרבע מיליון יהודים.

במסגרת זו בטל בול בעל עצם פני זקני יהודים על רקע מפעלי מלאכה של הגיטו. איש שציר את בול דגיטו לפני 17 שנה, ודאי לא חלם שהبول המ"ר ציר עליידי או גיע לתערוכה בין-לאומית, ובמדינת ישראל החיפה שית.

רק מעטים יודעים על כך שאיש זה נמנה עם השודדים שנשארו בחיים ומצא עתה בתל אביב. הרוי הוא הציר פנחס שער (שווין לשעבר)

פנחס שער (שווין)

כמויות של בולים אלה וראו בכך הזדמנות לנוספת לסתור בדם של היהודים.

דיוקן "זקן-יהודים"

גם צייר הבולים, הדומה על השטרות, הוטל על פנה שוחרץ לאחר והצערו וכתחות. הם הודפסו בשלושה ערכיים ובצבעים שונים בהדפסה פרימטיבית בירוד. הגלופה הוכנה ע"י חרט בשם פריד, שהכינה בעבודתיד, בغالחוoster אמצעים משוכללים.

הדיוקן שופיע על הבול הוא של חיים רומקובסקי — זקני יהוד דים, שהאמין באמונות שוא כי יכול להציג חלק מזיהודים, ע"י שרותי מלאכה ותעשה לגרמנים.

הבולים היו בשימוש לצורכי התה נתבות בתוך הגיטו, אשר השתרע על שטח ניכר, והשימוש בהם לא נמשך אלא חדשים מסטר.

עם תום המלחמה, נתקם מפקד הגיטו קצין ה.ס.ס. בשם ביבוכף ונדין למייתה.

הצייר, יליד פולין, מצא את עצמו מו, בשלהי שנות 1940 בגיטו לוודז' הסגור והמסגר שגביגיות פולין. עם התאחדות המלחמה וכינוסת ה-גרמנים לשטח רוסיה, נותר הגיטו מכל קשר הדואר, הרופטים בלבד היכי. הגרמנים החליטו לשאוב מה-גיטו את מלאי האחסן הגרמני, אבל יכול לשמש לצרכי מטבח עם העורם להציגו, וכך לroxush בזורה זו את היהודי הגיטו. האחסן הוחלף במתבב היהודי, שהוא חסר ערך כל-שהוא מחוץ לתחום הגיטו.

שטרות יהודים

בתוך גרפיקה מסלילת הוטל על פנה שוחרץ לציר את השטרות היהודים, אשר הודפסו בביטוי הדפוס הגיטואן. ביטויים זה היה מצוי גם עתון שבועי, שככל מגן מתוך קקדם את מדיניות הפנים של זקני יהודים.

עם החלטת המטבח הגרמני ב-מטבע היהודי לא היה, כמובן, כל אפשרות של שימוש בבולים גרי-מנוניים לצורכי פוטטלי בתוך הגיטו, מאחר ובולים אלה, עלם כעריך המטבח הגרמני. בהסכם הגרמי-

הוֹדִים עַל בּוּיִם

פריץ האבר

1934—1968

בעלות-הברית בימי מלחמת-העולם הראשונה. כל ארץ אחרת.cn נזקקה גם גרגיניה לובל בשבי חקalia, ומאהר שזה הכליל הנקן שהובא לגרמניה מארצות הברית שמעבר לים (בעיקר מדורות-אמריקה). והקשר רים עמהם נותרו בידי המלחמה, נאלצו הגרגינים לחפש שיטות אחרות ותחליפים מתאימים.

הפרופסור פריץ האבר גילה שיטה חדשה, שלפיה הופק החנקן הדורש לתעשייה הזבל מן האויר. הוא פטר גמישה עלי-ידי כך את גרגיניה מולואה בארכות אחרות בשטח זה. האבר הניח איפוא את היטודות לתעשייה הזבל הכימי, ועל תגליתו זו הונען לו גם "פרום נובל".

המבחן שניהל — נושא את שמו

הפרופסור האבר לא לקח חלק בחימם הייחודיים בגרמניה, לא שיתף פעולה עם הארגונים הציוניים, וקידש את כל ידיעותיו ומרפו רק לטובת גרמניה. כל זה לא מנע את הנאצים מLAGרשו מג萊ניה (בשנת 1933).

ה아버 הספיק עוד לשחות חדשנות מעטים בקמברידג' שבאנגליה, ומשם עבר לבאל שבשוויין, בה נפטר בשנת 1934. — כשנה אחר גירושו מגרמניה הנאצית, עתה נזכרנו שוב הגרמנים בשירותו למען הארץ, והמכון אשר בו כיהן כמנהל משך כעשרים שנה, נקרא כיום "המכון על שם המרטוף פריץ האבר".

הבול המתפרק כאן הופיע לא מכבר בגרמניה המזרחית בתוך סדרה המכילה 4 בולים, המוקדשת לאישים שהגדלו לעשות למען הגדלת חשיבותה של ברלין.

הפרופסור פריץ האבר נולד להוריו היהודים בשנת 1868, בעיר ברסלאו. הוא הצטיין בלימודיו עד בילדותו, ולמרות שהוריו ביקשו לארות בבון רופא מפורסם, גילה בנם פריץ כשרונות בשחחים אחרים. בளאיותה המאה הנוכחית (1911) מונה פריץ האבר כמנהל המכון המפורסם שעלה שם הקיסר ווילhelm הגרמני, והוא כיהן בתפקיד זה עד שנת 1933, כש-את האבר מוגרמניה.

כל אמצעותיו ושורתו לנעם הגרמני לא עמדו לו פרופסור, שנחשב גדול היכאים בגרמניה ומן היסודות לתורת הכימיה המודרנית שבימינו.

הכינויים הנaziות שזכה את מעשייו הטוביים של היהודי האבר, ששנותו היה דומה לזה שנעשה פרופסור חיסים זוייצמן למען בריטניה במהלך מלחמת העמים הראשונה.

זכור היהת גרמניה שוריה בהספר שהטילו עליה

מוסקבה 1957

חסכון

אלף איש (כ-10 אלף בקרוב ביום פתיחת), לעומת 100 אלף איש שבקרו ב-חביבי — התערוכה שנתה קיימה בתל-אביב, המונה רק כשלושים אלף וחמשים.

בתערוכה הרוסית השתתפו נציגויות דואר של 18 מדינות שונות, ביניהן גם הדואר הישראלי, שהיגר את מזגוי מסודרים לפני נושאים, וכן הוציא חוברת הסבר מיוחדת שנשלחה למוסקבה. לעומת זאת השתיpto ב-חביבי נציגויות דואר של 33 מדינות שונות. בתערוכה הרוסית השתתפו נציגויות דואר של 18 מדינות שונות, ביניהן גם הדואר הישראלי, שהיגר את מזגוי מסודרים לפני נושאים, וכן הוציא חוברת הסבר מיוחדת שנשלחה למוסקבה. לעומת זאת השתיpto ב-חביבי נציגויות דואר של 33 מדינות שונות. בתערוכה הרוסית השתתפו נציגויות דואר של 18 מדינות שונות, ביניהן גם הדואר הישראלי, שהיגר את מזגוי מסודרים לפני נושאים, וכן הוציא חוברת הסבר מיוחדת שנשלחה למוסקבה. לעומת זאת השתיpto ב-חביבי נציגויות דואר של 33 מדינות שונות.

בכל זאת נחשבת התערוכה המוסלبةאית להישג בולאי, והאנסניטם הפטויטים גאים בה מאה. לקרהת "פסטיבל השלום" הוציא הדואר הרוסי סדרת-זיכרונו המכילה שלושה בולים בערכיהם שוניים, ולקראת התערוכה "מוסקבה 1957" הוצאה צמדת זכרונו, וכן גלויה מצוירת, המהארת את בגין הספרה ע"ש לנין, בה נתקימה התערוכה.

באולמותיו המפוארים של בניית הספרייה המפואר שנבנה לא מכלב במרכזה של הבירה הסובייטית והנור שאות שמו של לנין, נחנכה לפני חדש מס' טרארכות בוליטים ביילאומית נתקימה במסורת "הפס-טבל השישי שלום", בו השתתפו משלחות נוער מרוב ארצות תבל.

התערוכה נקראה בשם "מוסקבה 1957", ובבחונתה השתתפו מתרשל המרכז, תתרשל הדואר של בריתם המועצות, בולאים ואנשי ציבור מהאדמות הקומיות.

דו"ח מלא על התערוכה הבינלאומית "מוסקבה 1957", נחרפס לא מכבר ונשלח לרוב הארצות שהשתתפו בתערוכה, אך בשל סמכות התאריכים של מטרוכה זו ושל תערוכת "תוביל", שנערכה לא מכבר בישראל, החלנו לפרטם חלק מתוכזאתה. במטרה לאפשר לבולאי ישראל לעשות השווה בין היישגינו לבין הישגי הרוטים.

התערוכה הסובייטית נתקימה במוסקבה, בירת בריה"ם המונה כמאה מיליון תושבים, ובקרבו בה כ-50

הפתחות הספנות העברית מימי קדם ועד ימינו - בסדרת בולים

רבים יכולים אף לראותם בביטחון הדואר הישראלי, בתערוכת "תביל" שנערכה בתל אביב לפני כשלושים שנים.

הופעתה הפתאומית של בולים אלה, שונבעה כמעט לתאריך הופעתו של בול "המכביה", נראית לנו כבהלה הקשורה ברצון הדואר להטפס ולחליל

ההחלטה לכבד את "הספרות העברית" בסדרת בולים מיוחדת נתבללה עוד לפני כשנתים. ברכס מסיבות שונות נדחתה הופעתם פעמיים מספר, עד אשר נקבע תאריך הופעתם הסופי למחצית השנה של חודש נובמבר 1958. מגםת השם של הנהלת הדואר הייתה להנץיח בסדרת

הצייר:

פרים קרולי

סדרת בולי

"הספרות העברית"

סדרת בולים זו בתקופת הדואר לשנה הנוכחית מאחר והוא סבור שלא יהסרו לנו בעמידה מארועות הרואים להנצחה באמצעות בולי הדואר, ובפרט בסנת העשור".

סגןון מקורי בהשראת התנ"ך
בולי "הספרות העברית" ציירו, כידוע, עלייזי הגב' מרים קרולי מוהיפה, הדועשה כציירת מוכשרת. השוואת את חזראתמה מן התנ"ך, סגןונה המיעוד במיניו מושגש אף בסדרת בולים זו.
בראייה להצלחתם של בולי הספרות -
תשמש העובדה, שכלי-אוניות דומות זו-
פייע לא מכבר בחולנד ובגרמניה, אך יחד עם זאת אין להניח שחזירות היישראליות -
מ. קרולי, נימתח לחיקות את החזירות זו-
רים, הוואיל ותצלומי האניות שצויירו על ידיה, נתרפמו זמן רב לפני הופעתם של בולי-הספרות ההולנדית והגרמנית.

بعد שמרים קרולי הפתהקה בציורי אוניות בלבד, נמצאו ציירים אשר כללו עצמים נוספים בהצעותיהם לבולי "הספרות העברית". הציורים המתפרסים בעמוד הבא הם העזות ל- "בולי הספרות" והם הוגשו על ידי גראטיאנס דודערשם, שהציגו להריע פה את רעיונות בולים המוצעים.
בולי "הספרות העברית" יכללו ארבעה בולים, שיופיעו בערכים שונים: 10, 20, 30 ו- 100 פרוטות.

(1) ל"ג.

ש. שליט

בולים זו את הפתחותה של הספרות העברית מזמן ימי קדם ועד ימינו. ואולם, בסדרת "הספרות העברית" נכללים אורבעה בולים, שאחד מהם מתאר ספינה עתיקה מ- "בית שערם" ; הבול השני מסמל את תקופת העגלה שקדמה לקום המדינה ; הבול השלישי מוקדש לכלי הסוחר שלנו ומતאר ספינת-משא ישראלית ; ואילו הבול הרביעי (האהרון בסדרה זו) מתאר אוניות-ינוסעים משוכلات, פאר החזי היישראלי.

הסיבות לדחיפות הרבות

אם ננסה לסקור בכל זאת את הסיבות שהניעו את השורות הבולאי לדוחות לזמן מה רב את הופעתם של הבולים הללו, נראה שהן נעות, בעיקר, ב- "מצע סיין", שהביא בעקבותיו את הפסקה של סדרת "בולי הבטחון". סיבתה נספת נזיר או האביקוש המוגבר לבולי ישראל, בארץ ובחול, שאף הוא בא בעקבות "מצע סיין", אשר עשה פרטום כה רב למדינת ישראל ולבוליה. עם יתר הסיבות שגרמו לדחת הופעתם של בולי "הספרות העברית" נמנית תקלות טכניות בעיקר.

אשר לתקלות, אנו קווה שבעתיד ידע הדואר להתגבר עליהם, מאחר שמכונת-הדפסה נוספת נרכשה לא מכבר עלייזי "המדפס הממשלתי" (הדורס בו מדפסים את בולי ישראל) והוכנסה לשימוש מיד עם הגיעו ארץ-אנגליה. המכונה מסוג "UMBON" משוכלה ביותר ומתאימה להדפסת בולים לפי שיטת פוטוגרפיה.

הופעה פתאומית
בולי "הספרות העברית" הודפסו זה מכבר ובולאים

The development of Jewish shipping on a stamps series

From ancient days and up to the present

By S. Shalit

The decision to pay tribute to Jewish shipping by a series of stamps was adopted two years ago. However, for various reasons, the issue of these

*PROPOSAL No. 1
FOR SHIPPING SERIES*

stamps has been postponed from time to time, and finally the date has been set for the latter half of January 1958.

The aim of the Postal Authorities was to perpetuate the development of Jewish shipping since ancient days up to the present, and the new series consists of the four following stamps; one stamp depicts an ancient vessel from Beth Shahrain, the second symbolizes the period of illegal immigration prior to the establishment of the state, the third stamp is dedicated to our merchant fleet and depicts an Israel merchant liner and the fourth stamp depicts a passenger luxury liner of the Israel fleet.

If we wish to enquire into the reasons which prompted the Postal Authorities to delay the issue of the above mentioned stamps, we will discover

that the main cause was the Sinai Campaign, which gave rise to the issue of the Defence Series. Another reason, was the great demand for Israel stamps at home and abroad in consequence of the Sinai Campaign, which made

big headlines for Israel and its stamps all over the world. The other causes for the delay were merely technical ones.

With regard to the technical difficulties, we hope that the Post Office will in future overcome them, in view of the fact that an additional printing press has been acquired not long ago by the Government Printer, where the stamps are printed. This printing press is of "Shambon" make and

ted by the opinion that the near future, especially the Tenth Anniversary Year, will not be lacking in events worthy to be perpetuated on stamps.

ORIGINAL STYLE INFLUENCED by the BIBLE

The Jewish Shipping Series have been designed by Mrs. Miriam Karoly of Haifa, the gifted designer, who draws inspiration from the bible. Her special style is also felt in this series.

The success of the shipping series can be proved by the fact that similar shipping stamps have been issued not long ago in Holland and Germany. It is impossible that Mrs. Karoly had copied their designs since photographs of the ships designed by her had been published long before the appearance of similar stamps in Holland and Germany.

While Mrs. Karoly was content with ships alone, other designers of the shipping series included additional subjects in their proposals.

The hereby published photographs of proposals for the shipping series were submitted by well known designers who had succeeded in expressing their ideas.

The shipping series consists of four stamps valued at 10, 20, 30 and 1000 Pruta.

*PROPOSAL No. 2
FOR SHIPPING SERIES*

prints the stamps by photogravure process.

THE UNFORSEEN ISSUE The Shipping Series had

*PROPOSAL No. 3
FOR SHIPPING SERIES*

been printed some time ago, and many philatelists could even view them at the Tabil exhibition in Tel-Aviv, which took place three months ago.

The sudden decision to issue these stamps at approximately the same time as the Maccabi, seems to us to be the result of the Postal Authorities' wish to include them in the present fiscal year, prompt-

*PROPOSAL No. 4
FOR SHIPPING SERIES*

הבולאות התיימאטיות בעולם ובישראל

صفת ג. ווילסלברג

בולי מניה היפה שצויירה על ידי פ. גויה, ובגלgia
עם בולי פולו רוביינס.

אשר לבולי ישראל, הרי שמודגשים בהם גם הצד
האומנותי, וגם הנושא בו בוחרת הנהלת הדואר
כמתאים לבול. מיתר לציין, שבולי ישראל רובם
בכולם מתאימים לנושא "יודאיקה", שהחפתה מאד.
לאחרונה בכל העולם ובפרט בין האספנאים היהודים.
לנושא "יודאיקה" שתחי איסוף נרחבם, החל מחותן
מוחמד הדואר שהופיעו לזכור הקונגרסים הציוניים, וכלה
בדיקנאות יהודים מפורסמים שהופיעו על בולי מדיניות
רבות.

ראוי לציין שדוקוא גרמניה, בה סבלו היהודים יותר
מכל ארץ אחרת מצאה לנכון להקדיש בולים רבים
לאנשים יהודים ממוצא גרמני, כגון וולטן רטנאג,
ברטה פונהיים, רודולף הרץ, הייניך היינה, פריץ
הابر, מקס רייכרט, ולאחרונה הרב ד"ר לאו בק.
ברם, אין גרמניה המדינה היחידה המכבדת אישים
יהודים בבוליה. בולים עם דיקנאות יהודים אפשר
למצוא גם בהונגריה, בולגריה, ברזיל, רוסיה, רומניה
 ועוד.

בעוד שהאספנאים היהודיים נשלחים לאיסוף בולי
ישראל או בולים על נושא "יודאיקה", מתעניינים
אספנאים אחרים בנושאים כליליים, כגון: ספורט, חירות,
פרחים, בולי דוארא-אורו. דת על בולים, ושמנו
אפילו על אספנאים תימאטיים המאספים בולי מצובות
וקברים.

נושאים של בולי ישראל

הדור היהודי השתקל תמיד לספק לאספן בולים
על נושאים שונים החל מעתיקות (שקלים, פיסיפטים
ומוועיקות שנמצאו בחיפורות), תנ"ה, חקלאות, ספרות,
דגלים וסמלים דתיים ולאומיים. כן שם הדואר והיש
ראלי את הדגש בבולינו על הנוף, פרחים וצמחייה
של הארץ. משום מה מעטים הם הדיקנאות שהופיעו
על בולינו, ובמשך 10 שנים קיים המדיניה זכינו רק
לדיקנאותיהם של הווזה המדיניה ג' ב. הצלל,
הנשיא המנוח, פרופ' ח. וויזמן, הרמב"ם, רוטשילד
ואינשטיין.

אם חסר בבולינו נושא מסוים, הרי הוא הנושא
היהודי הכלל-לאומי, הבא לדוחיש את הקשר בין
מדינת ישראל לבין היהדות הגולה. רצוי בהחלתו למצוא
רעיוון שיבטא את איחודה של עם ישראל עם התפוצות
זאת בשטח הפוליטי, הרוחני והכלכלי.
אויל כדי אף להקדיש לנושא זה סדרת-בולים,
שתופיע בשונים הקרוובות ותחלקת את הסדרה הקבועה
השנייה במניין — סדרת בולי-השבטים. שבאה במקומות
בולי המטבח. סדרה כזו חיבתה לסמל את קיבוץ-
הגוליות, המהוות את היסוד לבניינה של מדינת
ישראל בת 10 השנים.

משך שנים מעותם בלבד הפתחה בבולאות ענף
חדש, והוא ענף הבולאות התיימאטיות (איסוף בולים
לפי נושאים). דבר זה נובל בעקבם מהנטיה שיש
כל תחביב (חובי) להחפתה ולהחפץ לענפיהם. שעד לסתום המאה ה-20
אפשר לומר בודדים גמורת, שעדיין לא היו המאה ה-20
דמות היו רק אספנאים מעטים בעולם כולם; ואלה אספנאים
בולם מכל הארץ שבעולם. יתכן שרבים וכרים
עדין את האלבום הגרמני הידוע "שאבק", שהכיל
רכסים רבים אשר הקיפו את כל ארצות תבל, ואשר
ישמש כבסיס ומדריך לכל האספנאים.

לאחר שהבולאות המשיכו להפתחה, התחלו כבר
בראשית המאה הנוכחית לאסוף בולים לפי אזורים
և ישנות. כגון אירופה, אמריקה, בריטניה ומושבותיה
וכו. רק אחרי מלחמת-העולם הראשונה הדר הרגע
לאומי גם לתחביב שמו בולאות, והאספנאים התר
חילו לאסוף בראש ובראשונה בולי ארצות מוצאות.

ראשיתה של התיימאות
בשנות ה-30 של המאה הנוכחית החלו שוב
הבולאים להפש את הצד האסתטי וכל בולאי בחר
לעצמו את הנושא היפה בעיניו והקרוב ביותר
לplibו. כך החלה להפתחה הבולאות התיימאטיות (לפי
נושאים) הנפוצה עתה מארם בעולם ולהחדרות העור

"הבול נשר... לבים הרודר?"

"נוהג" הוא בין הדורות לחמוד כל בול יפה המז-
דן להם על המכובדים, ובארוח מסתורו" נעלם הבול
מעל המעתפה. אך כדי לא להשאיר חל ריק, מופיע
במקום הבול — החותמת: "הבול נשר ממשרד הדואר
אר ת"א-פ"ו" (ברופתיה).

למיות "פיפקו" יש אף סניף במדינת ישראל הולך
ומפתח אף הוא.

עם המדיניות הראשונית בעולם שמצו למכון להבר-
lijט בובליה את הצד האומנותי, נמנות סדרה עם

Thematic Philately in Israel and elsewhere

by G. WEISSELBERG

In the course of a few years only, a new branch of philatelic collections namely according to themes, has been developed, due to the fact that every hobby has a tendency to specialize and expand.

It can be stated with certainty, that up to the end of the last century, there existed only a small number of collectors the world over, who collected stamps from all countries of the world.

With the development of philately at the beginning of this century, stamps were collected according to continents (Europe, America etc.) At the end of World War I, the feelings of patriotism influenced this hobby called philately, and the collectors were first and foremost interested in the stamps of their own countries.

THE BEGINNING OF THEMATIC COLLECTING

Around 1930 collectors again sought the aesthetic side in stamps and chose those stamps which interested and suited them most. This was the beginning of thematic philately which expanded, and finally a world organisation of thematic collectors called "FIPHCO" had been established. A branch office of this organisation exists in Israel.

Among the first countries that considered it necessary to emphasize the artistic value of their stamps, were Spain where the beautiful Maya Stamp by the painter Goya had been issued and Belgium with its Rubens Stamps. On Israel Stamps attention is given both to the artistic side as well as the choice of the theme. It goes without saying that most of Israel Stamps are dedicated to the theme "Judaica". This theme had lately spread all over the world and is especially popular among Jewish collectors. The Judaica theme comprises of many possibilities, starting with the special cancellations in honour of the Zionist Congresses and ending with the portraits of famous Jewish people which appeared on the stamps of many countries. It is noteworthy that Germany, where Jews suffered more than in any other country of the world, found it necessary to dedicate many

stamps to Jewish personalities of German citizenship, such as Walter Rathenau, Bertha Pappenheim, Rudolf Herzl, Heinrich Heine, Fritz Haber, Max Reinhard and Rabbi Dr. Leo Baeck. However, Germany is not the only country which honoured its Jewish citizens on stamps. Portraits of Jews may be found on the stamps of Hungary, Bulgaria, Brazil, Russia, Rumania etc. Jewish collectors are naturally attracted to Israel stamps or stamps on the Judaica theme, while others are more interested in general themes, such as, sports, animals, flowers, airmail, religion and there are even collectors who collect tombstones and graves on stamps.

THE THEMES OF ISRAEL STAMPS

The Israel Post Office always tries to provide the collector with stamps on various themes such as antiques (coins and mosaics which were found during excavations), bible, agriculture, sport, flags and religious as well as national symbols. Landscapes, flowers and plants of this country are also used by the Israel Post Office. For some reason only few portraits appeared on our stamps. During the ten years of Israels existence there appeared on Israel Stamps only the portraits of Dr. Theodor Herzl, the spiritual founder of the state, of the late President Prof. Haim Weizmann and of Ramban, Rothschild and Prof. Einstein.

The only theme missing on our stamps is that of a world wide Jewish nature, namely the symbol of the link between the State of Israel and Jewry in the Diaspora. It is highly recommended to find a theme whereby expression is given to the close connection between Israel and Jews in the Diaspora in the cultural, political and economical fields.

Eventually this theme could be applied on a new series of stamps, which should appear in the course of the next few years and substitute the regular Tribe series in use at present. This series should symbolize the "Ingathering of the Exiles" which constitutes the basis of the building of the ten year old State of Israel.

tNtfew,corenxti

אליהו משה
סוחר בולים
קניה ומכירה

של

בוליים ישראליים

שדרות רוטשילד 8 חדר 3
תל-אביב ת.ד. 4257
טלפון 4086

פרסי „תביל“ חולקו לבולאי ת"א והסבירה

DISTRIBUTION OF TABIL PRIZES TO COLLECTORS IN TEL-AVIV

ד. מ. אופיר מוסר למ>r ש. שליט, עורך הפילאטלי של "בולים", את פרט "תביל".
Dr. OPHIR PRESENTING THE TABIL MEDAL TO OUR EDITOR MR. S. SHALIT.

On Monday, the 4th of November 1957, the ceremony of distribution of prizes and medals to winners in the Tabil Exhibition, took place at Lessin House in Tel-Aviv.

This ceremony had organized by the Tel-Aviv Philatelic Club and by the Collectors Club 1952. Philatelists who displayed their collections at Tabil, as well as invited guests were present.

The ceremony was opened by Mr. Oko, the President of the Tel-Aviv Philatelic Club. He paid tribute to Dr. Ophir, President of the Federation of Israel Philatelic Societies, to whom he accredited the success of the International Exhibition Tabil. Speeches were also made by the President of the Collectors Club 1952, the Manager of the Philatelic Services of the Post Office and by Dr. M. Ophil who spoke of the repercussions of Tabil's success abroad, and expressed his gratitude to those who had cooperated with him. He paid special tribute to Mr. G. Weisselberg, President of the Association of Stamp Dealers in Israel, who had worked so diligently and faithfully, welcoming the visitors on their arrival and seeing them off after the exhibition was over.

When the speeches were over, the prizes and medals were distributed to the applause of all present. Five additional medals were granted (not by the jury) to the organisers of the Exhibition, among them Mr. Oko (a Gold Medal), Mr. S. Schmidt, who served as secretary of Tabil and Mr. Glaser who served as secretary of the jury.

ביום ב' 4 בנובמבר 1957 נערך מפגש ביבי ליסין שבתל-אביב ובו חולקו פרסים ומדליות לאלה שזכו בהן בין משתתפי "תביל" – תערוכת הבולים הבינלאומית.

המסיבה אורגנה על ידי האגודה התל-אביבית לבולאות ו, הוג אספני בולים – 1952. השתתפו בה בולאים מציגים וכן אורחים מוזמנים שבאו לחווות בטקס חלוקת הפרסים.

את המסיבה פתח מר. י. אוקו – י"ר האגודה התל-אביבית לבולאות. בציון הישגיו של ד"ר מ. אופיר – י"ר התאחדות הבולאים בישראל, אשר לדעת הנואם יש Zukunft לזכותו את הצלחתה של תערוכת הבינלאומית "תביל".

אחרי מר. י. אוקו נשאوا את דבריהם: נשייא "חוג אספני בולים – 1952", מנהל השירות הבולאי וכן ד"ר מ. אופיר, אשר הוביל את הדיבר הצלחתה של "תביל", שהספיק להגיע אלינו מחוליל, והזודה לרבים על שיתוף הפעולה. במיוחד ציין ד"ר אופיר את מר ג. וייסלברג – י"ר אגדת סוחרי הבולים בישראל, אשר הצין בעבודתו המסורת בשעת קבלת האורחים שה הגיעו אלינו מחוליל ובעת ליוויים הביתה.

בתום הנאומים נתקיימה חלוקת הפרסים והמדליות לקול תשואות רמות, ונוסף על הבולאים המציגים חולקו חמיש מדליות (לא באמצעות חבר השופטים) לששתהפים בארגון התערוכה, ביניהם למ"ר י. איזק (מדלית זהב), מר ש. שמידט ששימש כמנציר טעורה בת "תביל" ולמר גלזר ששימש כמנציר חבר השופטים.

על בולינו

חודש שהודואר לא יכבדו בתדריסר והחותמת זכרון או תעמלת. ואם כן, מודיע לא הופעה החותמת זכרון ביום בחירותו מחדש משודש של הנשיא, מר יצחק בן צבי? כיודע, ממן המוסד העמונין בחותמת דיאר את התוצאות הרכוכות בהופעתה, היו גם מוסדות שהודאות לחושם המשחררי המפוחת זכו בemma החותמת שהופיעו לרגל מאורע מסויים ובקבוקותיהם הופיעו כמובן מע' טפות מצירות, כדוגמא אפשר להזכיר את ארבעת מיני המעטפות שהופיעו לכבוד התערוכה: "בית וגן" או שלוש החותמות־הזרוע שופיעו בחודש ספטמבר ש.ג. לקרהת המכבה החמישית. כן הופיעו עשרות חותמות על הנושא "מנע אש בשדות" אך שום חותמת זכרון לא הופיעה לרגל הבחרו מחדש של הנשיא. ואנש נמצאו שום גוף או מוסד שידאג להנצחת המאור רע באמצעות חותמת דיאר, דבר הכרוך בהוצאה של כמה עשרות לירות בלבד.

בכל זאת נמצא "יצרך" שלא יותר על ההודנותה הבלתי גילה, והוצאי מעטפות מצירות הנושאות את דיקונו של הנשיא. ברם, מהשור חותמת זכרון והחותמו המעטפות בחותמות דיאר ריגולות שבנין הכנסת ירושלים, הנושאות את תאריך הבחרו מחדש של הנשיא.

(ש. שלווט — "מעריב")

מהם סימני של בול המכבהיה?

בסוף ינואר 1958 יופיע בול המכבה החמישית, המכונה "25 שנים לקיים המכוביה בישראל". בדרך כלל נהנו מה"שקייעים" לחשב את סיכון של כל בול חדש לפי נסיבות העבר ולפי הצלחתו של הבול שהופיע לאחרונה. ברם, הפעם ציפויי ה"שקייעים" להתלבויות רבות, וזאת בגלל המצב האבוסורי שנוצר אחר הוועת של בולי "תביב".

כידוע, היה רב הביקוש לשני סוגים הבולים, למ' רות שבול "תביב" וכן "מועדדים לשמחה תש"ח", והוא פסח בכינויים מספקו. על אף שהודואר ישראל שומר בסוד את המפרטים המדוייקים של כל מהדורות בולין, לא הצליח הפעם להעלות את העובדות שהובילו כי הבולים הנ"ל הודפסו במילויו טפסים. ודוקא מושם כך רבות הן ההתלבויות. כי בעוד שמחירם בולי "מועדדים לשמחה תש"ח" נעים בין 8 ל-10 אחוז מתוך חמירם הנקוב, המקרה צמ"ה "תביב" ב-50 אחוז (בערך) תוך מדדיים מואז הופעתה.

בסוף דבר יקבע ערכם של הבולים החדשינ על ידי ה"שקייעים" בלבד, כי ככל שיירבו בהזמנור תיהם, יגביד הדואר את קצב ההדפסה, ויגדיל את המהירות. מחירים הבולים ירד, כמובן, ככל שהחיצוע יעלה, על הביקוש.

(ש. שלווט — "מעריב" – ע"ה)

בולי ערב בישראל

פרסום הידיעה על העשרה האוצר של מדינות ערב, מכירתם בוליחן בישראל — עורר הדין גדולים. מומחים בביטחון מתחר לבולאות מסרו לי ידיעות מלאכות על מסחר זה. למשל מציגים על סוחר בולים ידוע מלונדון, שניצל את הרישון שנותן לו בזמן "תביב", להכנס לישראל בולים מזריים בסכומים שהגיעו לאלי ל.י. הוא העדיף שנוצע לו כי בעלי האויב יש להם שוק טוב בישראל. יוניזמן שאלתא לשר האוצר: ד"ר שמעון עלה תנעות מסחר זו וכן על האמצעים שהמשלה עומדת לגנות. כדי להפסיק את הפעולות המבאיות להעשרה האוצר של ארץות האויב במתכע קשה:

הלאה הנוגה של השאלה:
"בעתון 'הbakar', גליון 6663, קראתי את רשותו של עורך המדריך הבולאי, אבא איטמר, כי עקב חסר פיקוח מצד האוצר מורותם לאלי ל.י. במתכע קשה, לאירוען, האובי. ע"י היפצת השוק המוקמי בבולאים מארצות ערב, בעיקר ממצרים."

ברצוני לציין כי ממשלה ארה"ב נקטה אמצעים מיוחדים כדי להפסיק יבוא בולים והזרמת דולרים ע"י מסחר בבולאים לארצות הנחשותן לאירוען בארץ. אמריקה,

הנוגה גם להעיר את תשומת לבו של בכ' שר כי המשטר בbolt ארצות האויב, אין לו כל קשר עם הצלחת הרלוונטי של יהודים מארצות אלו.

אייכך, אודה לך' השר אם יואיל להשכני:
1) הנוגה העובדת המובאת לעיל?
2) אם כן — מה בדעת בכ' השר לעשות על מנת להפסיק את הסיווע הכספי לאירוען?
אננו מקווים שסמלת ישראל תנש מיד לביעור הנגע הזה מקרובנו" (אבא איתמר — "הbakar")

הודואר לא ציין בחירות הנשיא מחדש

בחירות הנשיא משמשת במדינות רבות הודות להצאתה בוליזצון. תיר על כן, ישן מדינות דידור תיות המקדישות בוליזצון לנשיאות שהוציאו בעלי זכון אחרית, ואנו מכך אפ' מדינות שהוציאו בעלי זכון הנושאים דיקנאות של נשאים או מלכים, אשר רק ביקרו באותה הארץ.

הודואר הישראלי יותר שטרני בשיטה זה ואינו מרבה בהצאתה בולים הנושאים דיקנאות של אישים. ברם, ועוד, שאנו מקרים בהצאת בולים. מרבים אנו בהצאת חותמות זכרון וחותמות תעמלת, וב모ובן זה יוכלים אנו להתחזר ממדינות רבות. אין כמעט

פעולה דומה יש לעשות בהם למחירון של בולי ישראל ולהדפיס את שני העמודים על גבידף אחד, וגם כאן תהיה אפשרות להוציא את המחרון בILI לפגוע בחברת. במידה והחומרanganliteינו מושך על עם' זוגי, אפשר לזרוף אליו את המחרון.

אני חושב שמיותר לעמוד כאן, עד כמה יביא צעד זה לשיפור החוברת וקידומה. אודה לכם ממדים תמסרו לי את חוות דעתכם בוגנע לחצעתן.

בכבוד רב

ליפובנה רפאל

שכ' מענווּן ד', תל אביב

חו, חן לך بعد דברי הערכה שלך. שאלנו את העצahan, ואולם לצערנו אין היא בתביעותנו, הוואיל לנו משתדלים לשמר על שערנו הקבלה של המאמרים המתוגרים לאנגלית, לאלה שנכתבו בעברית. זה בצד זה, ומ השנוגע לחברים בחו"ל — נאה יותר לדעתנו, שאלה ייקבלו חוברת שלמה, ולא דפים תלויים מותכווה. סיבה נוספת לא לתלווש דפים היה כוונתנו לכורן את החוברות בכריכים, מדי שנה בשנה.

המערכת

מערכת נבדקה,

הנני רוצה לשאלכם מספר שאלות ואודה לכם אם תשיבו לי, באומן פרטיא או עיי' עתונכם.

א. האם המחרון שמוספי בעTHON מטעם "פילאמונד" הוא של מהורי קנייה, או מכירה?

ב. האם בסוף השנה ינתנו חוברות "בולים" למכירה?

ג. אולי אפשר מפעם לפעם לפרטום החומר על בולי פלשתינה (למשל: עריכם בבורסה, תולדותיהם וכור)?

עומם חלפון

רוח' טירקון 21, גבעתיים

א. ראה תשובתנו בשאלת זו בחוברת מס' 4.

ב. בורסה הישראלית נושא עסוקות רק בבורז' ישראל. מחירים של בולי פלשתינה תוכל למצואם בקטלוג קולר, הדן במחירים בולי בריטניה ומחררי בולי איר (המנדט).

חומר על בולי המנדט יתפרסם בעתיד בעתוננו.

המערכת

אל קוראיינו

לצערנו, לא יכולנו לפרסם בಗלוין זה את המחרון החדש ה公报, מיסיבות בלתי צפויות מראש, ונעם קוראיינו הסבירה.

המערכת

אנו מבקשים את סליחת אלה מהתוכבים שלנו אשר תשובתנו אליהם נתחרה. האחים נועז בעומס העבודה שהיינו מוטל עליו גרג' תבלי".

המערכת

א. נ. שמחתי מאד לקראת הופעתו של ייחונם, ובאמת ראוי הוא לציין.

אני חשב לעשות כאן את השבעון הריווח וההפסד של המחרון זו, אשר לדעתו היא בהחלט במלומת. אבל יש לי שאלת. האם במקומ להוציא עתון חדש, אי אפשר היה להתאחד עם העתון הנוכחי בין הגודות של עתונכם, הרי הוא שופרה של התאחדות סוחרים הבילים — האם זה נכון?

בקשר לעתון עצמו: השער יפה ומושך. החומר במידה והוא עדין לא ידוע, מעניין מאוד, השאלה היא ליהזיא את החומרanganliteינו בעברית וליחסות הציגו בברית.

בתוך ישבידראש אורגן הבולאים במגדיאל-רלמייטים התייחסו לעתון לדעתם, האם אפשר להתאחד במרוץ על עתון זה? ומה התנאים? אני חשב שאוכל להחתים כ-10 חברים.

אני מזכה לתשובתכם המהיריה.

בב"ח ובכל הכבוד

להבי ייחיאל

ת. ד. 15, מגדיאל

"בולים" היו עתון בלתי תקין, תעדי על כך השובדה, שבכל שאלה הוא גנט נייראלית וללא משואפנס. אומנו זה של עתוננו הוא גם החזקה קזינו. מושג וויסלברג, יור התאחדות טוחרי הבולאים, הוא רק אחד המשתתפים הקבועים של עתוננו, וזה — בשל מומחיותו וידיעותיו היסטיות" דיות בכל המתרחש בשדה הבוגאות בישראל. החומרanganliteינו המובא בעTHON, הוא בשבייל קוואי העתון בויל, אשר דרישותיהם החזרות ונשנות שהגינו אלינו מארצאות תבל שונות איצונו לשעות זאת.

בקשר לחתימת העתון — תשובתנו נשלחה לאיזי באמצעות הדואר.

המערכת

עורך נכבד!

קרأتي את החוברת "בולים" ובאתמי על ספקוי המלא, הן מבחינת תוכן, והן מבחינת ערכיה, הופעה כורעת מופעים קטיעיםanganlite. הינו מצעין,

אבל מודפס לדעתם בזורה שלילית. הינו מצעין להדפס את החומרanganlite בשפה האנגלית על דפים נפרדים מגליון מס' 2 עמ' 5, 11, 15. הימתי מדרפס על עמ' 9 עד 12 (אמצץ החוברת). עיי' כרך היה כל קורא יכול לתלוש את החומרanganlite, ולשלוח אותו לחברתו בחו"ל לאירן, מבלי לטוגן בՁורת החוברת.

בִּגְיָם נַסְנֵעַ יָפֶה

מקבלים את בולי דואר
ישראל ביום הופעתם.

בִּגְיָם רַבִּים מַזְמֹן

הצטרפו לרשת המנוונים
של השירות הבולאי בשבור
עת האחרוניים.

הַשְׁגָּלָת פָּא אַתָּה

לשורתו אלה ותימנע מ-
עמידה בתוך ביום הופעת
בולים חדשים.

בדבר פרטיהם פנה אל :

השירות הבולאי, ת. ד. 606, תל-אביב-יפו

עם חברנו

חָנוּשָׁה מְרִידָה

במות עליון אביו

א. כליב

חברי מועדון "פאר" לבולאות

אגודת סוחרי בולים בישראל
ISRAEL STAMP DEALERS ASSOCIATION

אליה תברי אגדתנו:

The following dealers are members of our Association:

תל-אביב — TEL-AVIV

- ARONSON, H., 100 Allenby Road
 AWDALLA, M., 76 Allenby Road
 BAUM, Dr. A., 76 Allenby Road
 BEN-HAR, A., 15 King George St.
 BIRNER, M., 61 Hashmonaim St.
 BISOF, R., 32 Ben Zion Blvd.
 BRAND, M.G. 119 Allenby Rd. P.O.B. 275
 BUKOFZER, K., 106 Dizengoff Rd.
 CARO, E., 76 Allenby Road., P.O.B. 4174
 DOMINITZ, SH. 8 Pineles St.
 ELIJAHU, MOSHE, 8 Rothschild Blvd.
 FABIAN, CHARLES, 4 Hess St., P.O.B. 4044
 FUCHS, D. 44 Aliya St.
 GOTLIB, Dr. J., 6 Bialik St.
 GUTTMANN, G., 32 Allenby Road
 HALEVY, M., P.O.B. 155
 HECHTER, A., P.O.B. 4125
 HEIMANN, H., 61 Allenby Rd. P.O.B. 4278
 HOROWITZ, J., 25 Merkas Baale Melacha St.
 ISSACHAROFF, E., P.O.B. 5197.
 KEIL, LEO 120 Dizengoff Road
 KORAL, DAVID 22a Ben Jehuda St.
 LUSTIGMAN, J., 171 Dizengoff Road
 MARCO MARTIN, 48 Allenby Rd, P.O.B. 4281
 MUENTZ, H. G. 16 Sheinkin St.,
 MORGENBESSER, S. 3 Dvora Hanevia St.
 NOBEL, STEFAN, 201 Dizengoff Road
 ORNSTEIN, SH. 82 Ben Jehuda St.
 REIZER, A., P.O.B. 4262
 REX, KARL Jaffa, 242 St. Nr. 50
 SCHWIRTZ, S. 62 Allenby Road, P.O.B. 4011
 SCHAFFER, A., 132 Allenby Rd., P.O.B. 1250
 STANEK, E., 64 Allenby Rd., P.O.B. 4505
 STERN, ZWI, 13 Zeitlin St.
 SPISBACH, H., P.O.B. 17
 SIMON I. P.O.B. 2926
 SILBERMANN, SH. P.O.B. 501
 SHALIT, URY, 32 Allenby Road
 TAUS, F., P.O.B. 9012
 WEISSELBERG, G., 76 Allenby Road
 WILFINGER, B., 192 Ben Jehuda St.
 ZOLNA, M., 9 Borochow St.

חיפה – HAIFA

- BETTER LEO**, 53 Herzl St. P.O.B. 5139
FINK J., Kiriat Motzkin, 6 Weizman Blvd.
FINKELMANN, S., Bat Galim, 20/6 Aliyah
FRIEDMANN, J., 7 Nordau St., P.O.B. 5167
GRAVE, J., 40 Herzl St.
GRAZIANI, CH., 8 Bialik St.
HEIDINGSFELD B., 16 Herzl Hefzi-bah
HEILBORN G., 16 Herzl St.
HELLER S., Kiriat Bialik, 7 Henrietta Szold St.
HOEXTER, DR. W., 16 Herzl St., P.O.B. 4977
MARKOWICZ, M., 9 Herzl St., P.O.B. 4835
MISRACHI, M., 55 Hechalutz St., P.O.B. 5110
SIEGL, ERNEST, P.O.B. 6017
SIMON S., Kiriat Bialik, 12 Haklaim St.
WEISSBERGER, SHMUEL, 63 U.N. Rd.
SHNEIER, DORA, 40 Jaffa St.
ZIEGELLAUB, J., c/o Café Armon

JERUSALEM = יְרוּשָׁלַם

- BUJAKOWSKY**, K., 293 Jaffa Road
EVEN-TOV, M., 21 Metudels Street
MECZES, W.S., 2 Hakehila St.
ROSS, M., 2 Ben Jehuda St.
SCHWARZ OTTO, c/o Meyers Bookshop,
Prince Mary Rd. P.O.B. 1174
TIHANY, JUDITH, Zions Square

אנו ערכו לשרות אדיב מידי והוננו לא לפנות אד ורב אל הטעוריות המאוורות.

For whatever you may need — please contact organised dealers only. We guarantee that you will be treated fairly, with out delay and to your entire satisfaction.

I.S.D.A.

מחיר חוברת: 450 פר': חתימה לשנה: 4.500 ל"י.